

Sprawa C-641/23 [Dubers]ⁱ**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

26 października 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Rechtbank Amsterdam (Niderlandy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

26 października 2023 r.

Osoba objęta europejskim nakazem aresztowania:

YM

Przedmiot postępowania głównego

Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

W trakcie rozpatrywania europejskiego nakazu aresztowania pojawiły się pytania co do zgodności ustawy niderlandzkiej z prawem Unii w zakresie warunków dotyczących żądania udzielenia gwarancji ponownego przekazania po zakończeniu postępowania karnego w wydającym nakaz państwie członkowskim. Postanowienie odsyłające wydano po upływie terminu na wydanie decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania. W związku z tym pojawiło się także pytanie natury formalnej o to, czy okoliczność ta może stać na przeszkodzie, by przedstawić Trybunałowi pytania prejudycjalne co do istoty sprawy.

ⁱ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa, która nie odpowiada rzeczywistej nazwie żadnej ze stron postępowania.

Pytania prejudycjalne

I. Czy art. 17 ust. 4 i 7 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW w związku z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie dokonało transpozycji pierwszego z wymienionych przepisów w taki sposób, że wykonujący nakaz organ sądowy, od którego decyzji nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia, nie może przedłużyć 90-dniowego terminu na wydanie decyzji wyłącznie w celu zrealizowania swojego zamiaru, jakim jest skierowanie pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej po upływie tego terminu, w związku z czym organ ten musi podjąć decyzję w sprawie wykonania ENA bez możliwości zwrócenia się z pytaniami prejudycjalnymi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

II. Czy art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW w związku z art. 18 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz, w stosownych wypadkach, w związku z art. 20 i 21 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie dokonało transpozycji pierwszego z wymienionych przepisów w taki sposób, że przekazanie rezydenta państwa członkowskiego wykonującego nakaz w celu przeprowadzenia postępowania karnego można uzależnić od gwarancji ponownego przekazania tylko wówczas, gdy to państwo członkowskie sprawuje jurysdykcję w odniesieniu do czynów, w związku z którymi wydano wniosek o przekazanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego – co skutkuje tym, że warunek ten nie zostaje spełniony, jeżeli czyny nie podlegają karze według prawa tego państwa członkowskiego – przy czym to państwo członkowskie nie stawia tego samego warunku w odniesieniu do swoich obywateli?

III. W zakresie, w jakim na pytanie II należy udzielić odpowiedzi twierdzącej: czy art. 9 ust. 1 lit. d) decyzji ramowej 2008/909/WSiSW w związku z art. 25 te same decyzji ramowej, jak również w związku z art. 4 pkt 1) oraz art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie, które zastosowało art. 7 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, dokonało transpozycji pierwszego z wymienionych przepisów w taki sposób, że

po tym jak wykonujący nakaz organ sądowy zezwolił na przekazanie w oparciu o gwarancję ponownego przekazania do wydającego nakaz państwa członkowskiego w celu przeprowadzenia postępowania karnego w związku z czynem w rozumieniu art. 2 ust. 4 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, który to czyn nie podlega karze według prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, ale w odniesieniu do którego wykonujący nakaz organ sądowy wyraźnie wstrzymał się od odmowy przekazania z tego powodu,

inne organy wykonującego nakaz państwa członkowskiego (jako państwa wykonującego) mogą lub muszą następnie odmówić uznania i wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej za ten czyn w wydającym nakaz państwie członkowskim ze względu na brak odpowiedzialności karnej za ten czyn na

gruncie prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego (jako państwa wykonującego), a zatem mogą lub muszą odmówić realizacji gwarancji ponownego przekazania?

Powołane przepisy prawa Unii

Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, 2002 r., s. 1; polskie wydanie specjalne: rozdział 19, tom 17, s. 34–51), zmieniona decyzją ramową 2009/299/WSiSW (Dz.U. L 81, 2009 r., s. 24); sprostowanie Dz.U. L 118, 2020 r., s. 39: art. 2, 4, 5 i 17

Decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub innych środków polegających na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (Dz.U. L 327, 2008 r., s. 27), zmieniona decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW: art. 7, 9 i 25

Powołane przepisy prawa krajowego

Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet) [ustawa z dnia 29 kwietnia 2004 r. wprowadzająca w życie decyzję ramową Rady Unii Europejskiej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi Unii Europejskiej (zwana dalej „ustawą o przekazywaniu osób”)] (Stb. 2004 r., nr 195), z późniejszymi zmianami: art. 6, 7, 22 i 29

Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (ustawa o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu wyroków karnych skazujących na bezwzględne kary pozbawienia wolności lub kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania (zwana dalej „ustawą o wzajemnym uznawaniu”)] (Stb. 2012 r., nr 333), z późniejszymi zmianami: art. 1.1, 2.11, 2.12 i 2.13

Wetboek van strafrecht (kodeks karny, zwany dalej „kk”): art. 7 i 86b

Wetboek van strafvordering (kodeks postępowania karnego): art. 456

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 Postępowanie przed sądem krajowym dotyczy europejskiego nakazu aresztowania (ENA) wydanego wobec YM przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze, Wydział III Karny w dniu 9 maja 2023 r. Rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie) jako wykonujący nakaz organ sądowy musi podjąć decyzję

w sprawie wykonania tego ENA. Od jego decyzji nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

- 2 ENA wydano w związku ze ściganiem karnym wobec YM za popełnienie przez niego jednego czynu, a mianowicie niewywiązywania się z obowiązku płacenia alimentów na dzieci zgodnie z orzeczeniami wydanymi przez polskie sądy. Wydający nakaz organ sądowy nie uznał tego czynu za czyn, który w rozumieniu art. 2 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW może prowadzić do przekazania „bez weryfikacji pod kątem podwójnej odpowiedzialności karnej za popełniony czyn”. Rechtbank stwierdził, że czyn ten nie podlega karze według prawa niderlandzkiego, ale że dostrzega przesłanki, by wstrzymać się od zastosowania fakultatywnej odmowy, o której mowa w art. 4 pkt 1) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW.
- 3 YM jest obywatelem Polski, lecz przez co najmniej pięć lat przebywał w Niderlandach legalnie i nieprzerwanie, w związku z czym nabył w tym kraju prawo do stałego pobytu. W opinii rechtbank jest on osobą stale przebywającą w Niderlandach w rozumieniu art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW. Ponadto YM ma z Niderlandami więzi tego rodzaju, że wykonanie w tym kraju ewentualnej kary pozbawienia wolności orzeczonej po przekazaniu w Polsce przyczyni się do zwiększenia jego szans na resocjalizację.
- 4 W dniu 2 lipca 2023 r. YM został zatrzymany w Niderlandach w celu wykonania ENA. Tego dnia rozpoczął się bieg 60-dniowego terminu na wydanie decyzji. Pierwsza rozprawa w niniejszej sprawie odbyła się w dniu 24 sierpnia 2023 r. Rechtbank przedłużył na niej 60-dniowy termin na wydanie decyzji o kolejne 30 dni. Postanowieniem wпадkowym z dnia 7 września 2023 r. rechtbank wznowił postępowanie, by dać stronom możliwość wypowiedzenia się na rozprawie w dniu 28 września 2023 r. na temat zamiaru wystąpienia z pytaniami prejudycjalnymi. 90-dniowy termin na wydanie decyzji upłynął z dniem 30 września 2023 r., czyli przed wydaniem niniejszego postanowienia odsyłającego.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania

Wprowadzenie

- 5 Okoliczności, że czyn, w związku z którym wydano wniosek o przekazanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego, nie stanowi przestępstwa według prawa niderlandzkiego oraz że osoba, której dotyczy ENA, jest rezydentem Niderlandów, stanowią podstawy do wystąpienia z dwoma pytaniami prejudycjalnymi w przedmiocie wykładni decyzji ramowej 2002/583/WSiSW oraz decyzji ramowej 2008/909/WSiSW na potrzeby rozstrzygnięcia, czy przekazanie rezydenta w celu przeprowadzenia postępowania karnego można uzależnić od gwarancji ponownego przekazania.

- 6 Zanim jednak rechtbank będzie mógł zadać pytania prejudycjalne, musi pochylić się nad kwestią tego, czy – z uwagi na prawo krajowe – pytania te może jeszcze przedstawić Trybunałowi Sprawiedliwości na tym etapie postępowania.

Pytanie I

- 7 Z uwagi na dużą liczbę wpływających ENA (około 1000 rocznie) nierzadko zdarza się, że rechtbank jest w stanie rozpatrzyć poszczególne ENA dopiero na krótko przed upływem 60-dniowego terminu na wydanie decyzji (tak jak w niniejszej sprawie) lub nawet już po jego upływie. To, że w danej sprawie pojawia się kwestia wykładni prawa Unii, często staje się jasne dopiero już po rozprawie, w trakcie narady sędziowskiej na temat dyskutowanej decyzji. Było tak również w przypadku niniejszej sprawy. Na pierwszej rozprawie żadna ze stron nie uznała, że sposób, w jaki Niderlandy dokonały transpozycji decyzji 2002/584/WSiSW i 2008/909/WSiSW wymaga dokonania wykładni tych decyzji ramowych, jednakże rechtbank podniósł tę kwestię z urzędu w swoim postanowieniu wpadkowym. W takim przypadku osoba, której dotyczy ENA, oraz Openbaar Ministerie (prokuratura) otrzymują jeszcze możliwość, by wypowiedzieć się na temat pytań prejudycjalnych. W tym celu rechtbank przeprowadził kolejną rozprawę w tej sprawie. I wreszcie dodać należy, czasu wymagają również sformułowanie pytań prejudycjalnych i sporządzenie postanowienia odsyłającego. Krótko mówiąc, nie jest niczym odosobnionym, że pytania prejudycjalne można wnieść dopiero po upływie 90-dniowego terminu na wydanie decyzji, chociaż zamiar, by to uczynić, powzięto jeszcze przed upływem tego terminu.
- 8 Artykuł 22 ust. 4 ustawy o przekazywaniu osób jest jedyną krajową podstawą prawną do przedłużenia 90-dniowego terminu na wydanie decyzji w związku ze skierowaniem pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości. Zgodnie z tym przepisem przedłużenie terminu jest możliwe, „jeżeli w wyjątkowych okolicznościach rechtbank nie mógł wydać orzeczenia w terminie, o którym mowa w ust. 3 [90-dniowym terminie na wydanie decyzji], ponieważ oczekuje na orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przedmiocie pytań prejudycjalnych, które są istotne z perspektywy podjęcia decyzji”. Mając również na uwadze wyjaśnienia dotyczące tego przepisu przedstawiane w trakcie prac legislacyjnych, rechtbank interpretuje go w ten sposób, że przedłużenie 90-dniowego terminu na wydanie decyzji w związku ze skierowaniem pytań prejudycjalnych jest możliwe tylko wtedy, gdy rechtbank faktycznie wystosował pytania jeszcze przed upływem tego terminu.
- 9 Rechtbank jest zdania, że art. 22 ust. 4 ustawy o przekazywaniu osób nie jest zgodny z prawem Unii, ponieważ przepis ten uniemożliwia mu zwrócenie się z pytaniami prejudycjalnymi do Trybunału, jeżeli upłynął już 90-dniowy termin na wydanie decyzji.
- 10 W wyroku F Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że państwa członkowskie muszą przestrzegać określonych w art. 17 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW terminów,

w których powinna zapaść ostateczna decyzja, „chyba że rozpoznający sprawę sąd zdecyduje się na wystąpienie do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym”¹. W takim przypadku mowa jest o „wyjątkowych okolicznościach” w rozumieniu art. 17 ust. 7 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, które skutkują tym, że procedura przekazania może przekroczyć 90 dni².

- 11 Ze względu na to, że od decyzji rechtbank w sprawie wykonania ENA nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia, na mocy art. 267 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanego dalej „TFUE”) rechtbank jest zobowiązany zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami prejudycjalnymi. Brzmienie art. 22 ust. 4 ustawy o przekazywaniu osób stoi jednak na przeszkodzie temu, by w przypadku takim jak niniejszy, rechtbank mógł wywiązać się z obowiązku wystąpienia z pytaniami prejudycjalnymi w przedmiocie decyzji ramowych 2002/584/WSiSW i 2008/909/WSiSW. Krajowe przepisy proceduralne, takie jak art. 22 ust. 4 ustawy o przekazywaniu osób, nie mogą jednak zwolnić rechtbank z obowiązku, jaki spoczywa na nim na mocy art. 267 TFUE³.
- 12 Aby ustalić, czy rechtbank może wystąpić z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi istoty sprawy, musi on zatem najpierw zadać pytanie prejudycjalne natury formalnej dotyczące tego, czy prawo Unii stoi na przeszkodzie przepisom państwa członkowskiego, które w taki właśnie sposób ograniczają spoczywający na wykonującym nakaz organie sądowym obowiązek wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami prejudycjalnymi. Jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne w kwestii formalnej jest twierdząca, wówczas rechtbank może przedłożyć Trybunałowi pytania prejudycjalne dotyczące istoty sprawy.

Pytanie II

- 13 W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie I rechtbank pragnie dowiedzieć się, czy sposób, w jaki Niderlandy dokonały transpozycji art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, jest zgodny z prawem Unii.
- 14 Niewywiązywanie się z orzeczonego przez sąd obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego dziecka nie jest w niniejszym przypadku karalne w świetle prawa niderlandzkiego (pkt 2). Rechtbank interpretuje niderlandzki przepis transponujący art. 4 pkt 1) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW w ten sposób, że zawiera on podstawę fakultatywnej odmowy. Może on zatem wstrzymać się od odmowy przekazania na podstawie tego, że przedmiotowy czyn nie jest karalny w świetle prawa niderlandzkiego i widzi ku temu w niniejszej sprawie przesłanki, ponieważ czyny zostały popełnione w Polsce przez obywatela polskiego.

¹ Wyrok z dnia 30 maja 2013 r., F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 64–65.

² Wyrok z dnia 12 lutego 2019 r., TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, pkt 43.

³ Wyrok z dnia 15 marca 2017 r., Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, pkt 47.

- 15 YM wniósł o to, by potraktować go jak obywatela Niderlandów i by zastosować wobec niego niderlandzki przepis transponujący art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW (art. 6 ustawy o przekazywaniu osób). Spełnione są po temu dwa z trzech warunków, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy o przekazywaniu osób. YM wykazał, że przez co najmniej pięć lat przebywał w Niderlandach legalnie i nieprzerwanie (warunek pierwszy). Ze sporządzonej przez Immigratie- en Naturalisatiedienst (urząd ds. imigracji i naturalizacji) opinii w odniesieniu do YM wynika, iż można oczekiwać, że nie utraci on swojego prawa pobytu w Niderlandach na skutek kary lub środka orzeczonych wobec niego w wyniku jego przekazania (trzeci warunek). Rechtbank stwierdził ponadto, że więzi gospodarcze, społeczne i językowe łączące YM z Niderlandami są tego rodzaju, że jego szanse na resocjalizację są większe w Niderlandach niż w wydającym nakaz państwie członkowskim. Istnieją zatem wystarczające podstawy do tego, by przekazanie YM uzależnić od gwarancji ponownego przekazania.
- 16 W niniejszej sprawie nie został jednak spełniony warunek pozwalający na potraktowanie YM jak obywatela Niderlandów. Warunek ten wymaga, by osoba, której dotyczy ENA, „mogła być ścigana w Niderlandach za czyny, które leżą u podstaw [ENA]”, co oznacza, że Niderlandy musiałyby sprawować jurysdykcję w odniesieniu do tych czynów. Czyn będący podstawą wniosku o przekazanie w niniejszej sprawie został popełniony poza terytorium Niderlandów. Artykuł 7 ust. 1 i 3 kk wymaga, by do celów jurysdykcji eksterytorialnej czyn *podlegał karze* według prawa niderlandzkiego oraz by był uznawany *za przestępstwo*. Z racji tego, że według prawa niderlandzkiego czyn będący podstawą wydania ENA w ogóle nie jest przestępstwem, Niderlandy nie mogą sprawować w odniesieniu do niego jurysdykcji. Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 3 ustawy o przekazywaniu osób, rechtbank nie może uzależnić przekazania YM do Polski w celu przeprowadzenia postępowania karnego od gwarancji ponownego przekazania go do Niderlandów.
- 17 Pytanie brzmi jednak, czy warunek, który wymaga, by osoba, której dotyczy ENA, „mogła być ścigana w Niderlandach za czyny, które leżą u podstaw [ENA]” jest zgodny z prawem Unii, a w szczególności z art. 18 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz z art. 20 i 21 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. W opinii rechtbank art. 6 ust. 3 ustawy o przekazywaniu osób wprowadza za sprawą tego obowiązującego wobec cudzoziemców (tj. obywateli państw członkowskich innych niż Niderlandy) warunku rozróżnienie ze względu na przynależność państwową. Artykuł 6 ust. 1 ustawy o przekazywaniu osób nie stawia bowiem takiego samego warunku obywatelom Niderlandów. Rechtbank może więc przekazanie obywatela Niderlandów w celu przeprowadzenia postępowania karnego uzależnić od gwarancji ponownego przekazania, nawet jeżeli Niderlandy nie sprawują jurysdykcji w odniesieniu do czynu, w związku z którym wydano wniosek o przekazanie, natomiast przekazanie cudzoziemca będącego rezydentem Niderlandów w celu przeprowadzenia postępowania karnego może uzależnić od tej samej gwarancji tylko wtedy, gdy Niderlandy sprawują jurysdykcję w odniesieniu do czynu, w związku z którym wydano wniosek o przekazanie.

- 18 Rozróżnienie to nie ma podstaw w przepisach o jurysdykcji eksterytorialnej. Na mocy art. 7 ust. 1 i 3 kk Niderlandy mogą sprawować jurysdykcję w odniesieniu do przestępstw popełnionych za granicą przez obywateli Niderlandów oraz przez cudzoziemców, którzy w Niderlandach mają stałe miejsce zamieszkania lub pobytu (tak jak YM). Jeżeli czyn popełniony za granicą nie podlega karze według prawa niderlandzkiego, Niderlandy nie mogą sprawować w odniesieniu do niego jurysdykcji – ani w przypadku obywatela Niderlandów, ani w przypadku cudzoziemca, który ma w Niderlandach stałe miejsce zamieszkania lub pobytu.
- 19 Warunek, który wymaga, by cudzoziemiec „mógł być ścigany w Niderlandach za czyny, które leżą u podstaw [ENA]” wywodzi się z deklaracji Niderlandów do Europejskiej konwencji o ekstradycji (Paryż, 13 grudnia 1957 r.) oraz do Konwencji sporządzonej na podstawie artykułu K.3 Traktatu o Unii Europejskiej dotyczącej ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej⁴. Warunek ten ma na celu uniknięcie bezkarności osoby, której dotyczy ENA, w przypadku gdy wykonujący nakaz organ sądowy uzależnia przekazanie od gwarancji ponownego przekazania, ale wydające nakaz państwo członkowskie nie udziela wystarczającej gwarancji ponownego przekazania lub gwarancji takiej nie udziela wcale.
- 20 Według rektbank wspomniane dążenie do uniknięcia bezkarności nie stanowi obiektywnego uzasadnienia dla takiego rozróżnienia.
- 21 Trybunał Sprawiedliwości określił gwarancje ujęte w art. 5 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW mianem „gwarancji, jakich powinno udzielić [wydające nakaz państwo członkowskie] w szczególnych wypadkach”⁵. Wydające nakaz państwo członkowskie jest zatem zobligowane, by ich udzielić wtedy, gdy wydający nakaz organ sądowy tego państwa wnioskuje o przekazanie obywatela lub rezydenta wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu przeprowadzenia postępowania karnego. Za wnioskiem tym przemawia okoliczność, że nieudzielenie gwarancji nie stanowi podstaw do odmowy w rozumieniu art. 3–4[a] decyzji ramowej 2002/584/WSiSW. Wniosek ten potwierdzają również art. 27 ust. 4 i art. 28 ust. 2 lit. d) decyzji ramowej 2002/584/JBZ. Na podstawie tych przepisów w przypadku wniosku o dodatkowe wyrażenie zgody w odniesieniu do sytuacji wymienionych w art. 5 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW wydające nakaz państwo członkowskie musi mianowicie udzielić wspomnianych tam gwarancji.
- 22 Jeżeli wydające nakaz państwo członkowskie rzeczywiście jest zobligowane do udzielenia gwarancji ponownego przekazania w odniesieniu do obywatela lub

⁴ Dublin, 27 września 1996 r. (Dz.U. C 313, 1996 r., s. 12).

⁵ Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 42; z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu, C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 48; a także z dnia 11 marca 2020 r., SF (Europejski nakaz aresztowania – Gwarancja ponownego przekazania do wykonującego nakaz państwa członkowskiego), C-314/18, EU:C:2020:191, pkt 40.

rezydenta wykonującego nakaz państwa członkowskiego, to wymóg, by cudzoziemiec „mógł być w ścigany w Niderlandach za czyny, które leżą u podstaw [ENA]” uwzględnia możliwość nieprzestrzegania prawa Unii przez wydające nakaz państwo członkowskie. Prawo Unii opiera się jednak na wzajemnym zaufaniu, że pozostałe państwa członkowskie respektują prawo Unii, tak więc wykonujące nakaz państwo członkowskie tylko w wyjątkowych okolicznościach może sprawdzić, czy wydające nakaz państwo członkowskie w konkretnym przypadku przestrzegało prawa Unii⁶. Warunek przesądza zatem o istnieniu takich wyjątkowych okoliczności.

- 23 Niniejsza sprawa ilustruje wady takiego podejścia. Jeszcze przed podjęciem przez rechtbank decyzji w przedmiocie tego, czy YM można potraktować jak obywatela Niderlandów Openbaar Ministerie zwróciła się mianowicie do wydającego nakaz organu sądowego o udzielenie gwarancji ponownego przekazania i gwarancję tę uzyskała. Ryzyko bezkarności, któremu omawiany warunek ma na celu zapobiec, nie może się zatem urzeczywistnić w niniejszej sprawie. Niemniej jednak ustawa o przekazywaniu osób stoi na przeszkodzie temu, by w niniejszej sprawie uzależnić przekazanie od gwarancji ponownego przekazania.

Pytanie III

- 24 W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie II rechtbank będzie musiał zbadać, czy będzie mógł dokonać zgodnej z decyzją ramową wykładni art. 6 ust. 3 ustawy o przekazywaniu osób. Jeżeli nie, wówczas będzie musiał odstąpić od zastosowania wyżej omawianego warunku ze względu na jego sprzeczność z bezpośrednio skutecznym prawem Unii. Rechtbank nie uważa, by zgodna z decyzją ramową wykładnia art. 6 ust. 3 ustawy o przekazywaniu osób była wykluczona. W przypadku odpowiedzi twierdzącej warunek ten nie będzie więc stał na przeszkodzie przekazaniu w celu przeprowadzenia postępowania karnego z gwarancją ponownego przekazania.
- 25 W przypadku takim jak niniejszy – w którym brak jurysdykcji wynika z okoliczności, że czyn, który leży u podstaw ENA, nie podlega karze na gruncie prawa niderlandzkiego – po podjęciu decyzji o uzależnieniu przekazania rezydenta w związku z tego rodzaju czynem od gwarancji ponownego przekazania powstaje pytanie o to, czy zgodny z prawem Unii jest sposób, w jaki Niderlandy wykonały art. 25 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.
- 26 Minister van Justitie en Veiligheid (minister sprawiedliwości i bezpieczeństwa, zwany dalej „ministrem”) decyduje o uznawaniu i wykonywaniu w Niderlandach kary pozbawienia wolności, jaką orzeczono w wydającym nakaz państwie członkowskim po przekazaniu w celu przeprowadzeniu postępowania karnego w oparciu o gwarancję ponownego przekazania (art. 2:10, ust. 1 ustawy o wzajemnym uznawaniu), „z uwzględnieniem opinii wyspecjalizowanej izby

⁶ Zobacz przykładowo wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 35–37.

Gerechtshof (sądu apelacyjnego) [w Arnhem-Leeuwarden]” (art. 2:12 ust. 1 ustawy o wzajemnym uznawaniu). O ile minister nie odmówi bezpośrednio uznania i wykonania, Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ocenia między innymi to, czy na przeszkodzie do uznania nie stoją podstawy do obligatoryjnej odmowy, wśród których figuruje obligatoryjna podstawa mówiąca, że „czyn, za który orzeczono karę pozbawienia wolności, według prawa niderlandzkiego nie podlegałyby karze, jeżeli zostałyby popełnione w Niderlandach” [art. 2:11 ust. 3 lit. b), w związku z art. 2:13 ust. 1 lit. f) ustawy o wzajemnym uznawaniu]. Okoliczność, że czyn, za który orzeczono karę pozbawienia wolności, nie podlega karze według prawa niderlandzkiego, zgodnie z literą prawa prowadzi zatem najzwyczajniej do odmowy uznania kary pozbawienia wolności orzeczonej za ten czyn w wydającym nakaz państwie członkowskim, skutkiem czego osoba, której dotyczy ENA – pomimo gwarancji ponownego przekazania – nie będzie mogła odbyć kary pozbawienia wolności w Niderlandach.

- 27 Rechtbankowi wydaje się, iż jest to sprzeczne z prawem Unii. Po pierwsze, podstawa do odmowy, o której mowa w art. 9, ust. 1 lit. d) decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, odnosi się do *fakultatywnej* podstawy do odmowy uznania i wykonania, co można wywnioskować z użycia czasownika „może”. Po drugie, decyzja ramowa 2008/909/JBZ opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania. Zgodnie z nią uznawanie i wykonywanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w państwie wydającym stanowi zasadę podstawową, zaś odmowa jest przewidziana jako wyjątek, który należy interpretować w sposób ścisły⁷. Dlatego też dokonując transpozycji art. 9 ust. 1 lit. d) decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, państwo członkowskie musi pozostawić swoim właściwym organom pewien zakres uznania przy stosowaniu tej podstawy do odmowy⁸.
- 28 W kontekście gwarancji ponownego przekazania w związku z czynem, który nie stanowi przestępstwa według prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, pytanie brzmi jednak, czy taki zakres uznania jest zgodny z prawem Unii.
- 29 Zgodnie z art. 25 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przepisy tejże decyzji ramowej nie mogą bowiem wpływać na zakres ani sposób stosowania art. 4 pkt 1) oraz art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2008/909/WSiSW⁹. Przepisy te mają zatem „pierwszeństwo” nad przepisami decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Po pierwsze, gwarancja, o której mowa w art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, oznacza, że osoba, której dotyczy ENA, „po rozprawie *zostaje przekazana* do wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu odbycia tam [kary pozbawienia wolności], orzeczon[ej] w wydającym nakaz państwie członkowskim”. Po drugie, Trybunał Sprawiedliwości wielokrotnie orzekał, że

⁷ Wyrok z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, pkt 46.

⁸ Zobacz wyrok z dnia 29 kwietnia 2021 r., X (europejski nakaz aresztowania – ne bis in idem), C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, pkt 44.

⁹ Wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., Sut, C-514/17, EU:C:2018:1016, pkt 48.

art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW jest jednym z przepisów tejże decyzji, który „zezwała” wykonującemu nakaz organowi sądowemu „na rozstrzygnięcie w szczególnych przypadkach, że orzeczona kara powinna zostać wykonana na terytorium państwa członkowskiego wykonującego nakaz”¹⁰. W sytuacji gdy wykonujący nakaz organ sądowy zezwolił na przekazanie w oparciu o gwarancję ponownego przekazania (wstrzymawszy się przedtem od zastosowania fakultatywnej odmowy ze względu na brak karalności w świetle prawa obowiązującego w jego państwie członkowskim) i orzekł, że osoba, której dotyczy ENA, ewentualną karę pozbawienia wolności musi odbyć w wykonującym nakaz państwie członkowskim, zdaniem rehtbank prawo Unii stoi na przeszkodzie temu, by właściwe organy tego państwa członkowskiego mogły lub musiały jeszcze orzec, że brak odpowiedzialności karnej za przedmiotowy czyn stanowi przeszkodę dla uznania i wykonania tej kary.

- 30 Wprawdzie w przypadku zastosowania art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW – inaczej niż w przypadku zastosowania art. 4 pkt 6) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW – nie istnieje ryzyko bezkarności, wówczas gdy wykonujące nakaz państwo członkowskie (jako państwo wykonujące) nie przejmie wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim, jednakże zaniechanie jej wykonania w wykonującym nakaz państwie członkowskim utrudnia osiągnięcie celu, jakiemu służyć ma gwarancja ponownego przekazania, tj. zwiększeniu szans na resocjalizację. Obowiązek lub możliwość odmowy uznania i wykonania ze względu na brak karalności w świetle prawa obowiązującego w wykonującym nakaz państwie członkowskim pozbawia więc art. 5 pkt 3) decyzji ramowej 2002/584/WSiSW wszelkiej skuteczności (*effet utile*).
- 31 Odpowiedź na pytanie III jest istotna z perspektywy decyzji, jaką podjąć musi rehtbank. W przypadku odpowiedzi twierdzącej rehtbank mógłby ponownie rozważyć swój zamiar, by nie odmawiać przekazania z powodu braku odpowiedzialności karnej za przedmiotowy czyn w prawie niderlandzkim ze względu na okoliczność, iż nie ma gwarancji, że osoba, której dotyczy ENA, będzie mogła odbyć ewentualną karę pozbawienia wolności w Niderlandach. W przypadku odpowiedzi przeczącej rehtbank mógłby przyjąć, że uznanie i wykonanie orzeczonej ewentualnie kary pozbawienia wolności nie spotka się z przeszkodami ze względu na brak odpowiedzialności karnej w prawie niderlandzkim, ponieważ Gerechtshof oraz minister są zobowiązani do takiej wykładni ustawy o wzajemnym uznawaniu, która byłaby jak najbardziej zgodna z decyzją ramową¹¹, a art. 4 pkt 1 i art. 5 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW mają „pierwszeństwo” nad przepisami decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

¹⁰ Wyrok z dnia 11 marca 2020 r., SF (Europejski nakaz aresztowania – Gwarancja ponownego przekazania do wykonującego nakaz państwa członkowskiego) (C-314/18, EU:C:2020:191, pkt 41).

¹¹ Zobacz wyrok z dnia 24 czerwca 2019 r., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, pkt 94.